

ÇÎROKA
MALBATA EVDO

Firat Cerwerî

ÇÎROKA MALBATA EVDO

ÇÎROKA MALBATA EVDO

Firat Cewerî

NÛDEM

Wêşanên NÛDEM 39
Çiroka Malbata Evdo
Stockholm: 1999

© Wêşanên NÛDEM
Pergala bergê û rûpelan NÛDEM
Wêneya bergê: Beşek ji bergê pirtûka Yilmaz Guney ya bi navê "Boynu
Bükük Öldüler"
Çapa bergê: Jakobsbergs Tryckeri
ISBN: 91 88592-39 1

Box 177
177 23 Järfälla-Sweden
Tel û Fax: 8-580 131 62
8-583 564 68

ÇEND GOTIN

Çîroka Malbata Evdo ji çavkaniya bûyereke rastî hatiye hûnan-
din. Navên gernasên çîrokê û navên cih û deran jî rast in.

Gernasê vê çîrokê Evdo, pismamê min e. Min bûyer bi çavên
xwe dîtiye û ez ji destpêkê heta dawiyê bi wan re bûm.

Min di sala 1979an de li welêt dest bi nivîsandina vê serpehatiyê
kiribû û di dawiya sala 1980yê de ew li Swêdê xelas kir. Min hingê
ev çîroka ha nîşanî R. Zilan jî dabû. Şîret û pêşniyazên wî yên di
derheqa zimên de pir bi kêrî min hatibûn. Ez gelekî spasî wî dikim.

Paşê min di sala 1981ê de çîroka xwe bi deqtilo nivîsand û çend
kopyayên wê derxistin. Min dixwest ez çap bikim lê îmkân tune-
bû. Di sala 1983an de min kopyayeke wê ji rehmetiyê Qanatê
Kurdo re şand Lenîngradê, da ku ew jê re pêşgotinekê binivîsîne.
Qanatê Kurdo bi nameyekê hezkirina xwe anîbû zimên û li ser ji-
yana min hin agahdarî xwestibû. Lê berî ku Qanatê Kurdo bigihî-
je pêşgotinê binivîsîne, wî wefat kir. Çîroka min ma. Êdî min bêtir
meyla xwe berdabû ser prosayê (nesrê) û min dev ji nivîsandina bi
vî celebî berdabû. Paşê îmkânê çapê çêbû jî lê min nexwest ez çap
bikim. Min nedixwest ez bi vî şiklî çap bikim. Ez demekê fikirîm

ku wê mîna roman an jî piyes binivîsînîm, lê ew jî nebû. Êdî min ew bi tenê weke bîranînekê hîlanî bû. Piştî 17-18 salan, min îsal ew derxist û xwend. Min xwend û min rojên buhurî bi bîr anîn. Rewşa karkerên pembo û bêçaretîya wan hat ber çavên min. Di bîranîna salên buhurî de resimekî salên heftêyî di serê min de diyar bû. Gelek tişt hatin bîra min. Wê ji ber tesîra 18 salên surgunê û dûriya ji welêt be, ez hisî bûm. Loma min biryar da ku ez vê berhemê çap bikim û gernasên wê di bîranînan de zindî bihêlim. Çi di aliyê zimên de çi jî di aliyê naverokê de min tu guhertin di vê berhemê de nekir.

Bêguman ger min îro ev berhem binivîsanda min ê bi awayekî din, bi raman û felsefeyeke din, bi celebekî din ê edebî binivîsanda; lê ez ê tu carî evqasî realîst nêzîkî mijarê nebûma û ez bawer nakim ku min ê bikarîba zimanekî weha zindî û xwezayî bi kar bîaniya.

Bi hêviya ku wê bi dilê we be...

Firat Cewerî
Stockholm 1998

ÇIROKA MALBATA EVDO

Maleke donzdeh kuflet
Ya Evdo lawê Eshed

Li Balfisê dijiyan
Hûr û mezin dil bi jân

Tim li nav çol û erdan
Kevir û kuç vedidan

Ji bo ku wek hevalan
Ew jî rûnîn ber malan

Ne min got donzdeh kes bûn
Ji bo wan ew ne bes bûn

Heft heb law û sisê qîz
Tev paqij wek rûnê hîz

Diya wan a nav Zergê
Digot qey wê rojek bê

Vê qedera bêmirêz
Em ê bixînin bi hêz

Wan pir rê didan ber xwe
Da ku bibin serbixwe

Li beriya Dêrikê
Wek qijnik û gêrikê

Geh xizmet û geh palî
Dikirin li her alî

Lê rebenan tim birçî
Tim belengaz tim bê cî

Ew li hev rûdiniştin
Bi gazin û bi gotin

Ax li vê cîhana han
Em reben û perîşan

Timî stûxwar in em
Bê rêzan û devbigem

Mezinê malê Evdo
Digot xêr e çi ye lo?

Vê dêlika felekê
Wê me têxe ser rêkê

Hingî em ê jî helbet
Parîk nanê bê minet

Bixwin weke însana
Wê bimire ev jana

Li wî gundî tenê ew
Bê şîr û mast û dew

Req û rût û birçî bûn
Bê erd û bê xanî bûn

Rokê dawiya havîn
Wan li malê kir civîn

Wextê çinîna pembû
Da ku ew jî herin zû

Ew deynin qûtê salê
Dîs vegerin bên malê

Li hev kom bûn jin û mêr
Li mal hiştin ên bêkêr

Bi koçmalî ketin rê
Dîsan wek karê berê

Çûn hêla Nisêbînê
Xizmet bikin bo jînê

Kon vegirtin li nav erd
Ji xizanî dil bi derd

Ji deh salî ta pêncî
Li ser pembo bûn bi cî

Tenê Evdo û Besê
Ew mabûn li Balfisê

Evdo tim carna digot
Xwezî ez bibûma xort

Lê çî mixabin hûn xort
Bûne naylon wek min got

Çî ye digot ev çî hal
Hûn bê welat û bê al

Tim digot dest bidin hev
Wek bira hûn rabin tev

Pêşverû bû û dilxwaz
Lê hewceyê rûn û gaz

Piştî çendakî ew jî
Ket rê bi hiş û mejî

Çû gihîşt ba karkeran
Da bide hev pir peran

Karkerên li ser erdan
Ne xerîb bûn tev pismam

Evdo ji wana pirsî
Hûn çawan in balfisî?

Peyakî henekker bû
Bi emir navsere bû

Pir henek kir wê şevê
Tevî çîroka devê

Dû re Evdo zû pirsî
Kanî bermalya Weysî?

Çavên wî zûka lê ket
Weke tîrek li dil ket

Got ev çî ye Helîmê?
Jehr têkeve vê jînê

Helîmê bûka wî bû
Pîreka kurê wî bû

Tîm nexweş bû rebenê
Lê kar dikir wek genê

Ji bo ku peyv neyê ser
Wê kar dikir bê hember

Gava Evdo weha got
Dil û ceger li wê sot

Zergê gote civatê
Derbas bin hundur ba tê

Şîva wan a li ser ar
Zergê çû ew danî xwar

Dû re got şîv hazir e
Şîv tîrşîk û bulxur e

Kerem bikin ser sifrê
Wextî kekê Elî bê

Evdo dîsan kenîya
Got hey xezala çiya

Zergê jina Evdo bû
Eslê wê ji Kelê bû

Ne jin bû wek zilama
Ne xwende bû lê zana

Evdo pesnê wê dida
Digot şikir ji Xweda

Ku ev jina daye min
Ez kirime serbilind

Zergê sifre hazir kir
Pêşî bang zilaman kir

Zilam çûne ser sifrê
Gişan gotin ya Xwedê

Evdo pîvazek jî xwast
Got ma heye çeqilmast?

Mahmûdî pê kenîya
Got heye goştê miya

Mahmûd peyva xwe dom kir
Berê xwe b' Evdo vekir

Dîsan kenîya û got
Pezên ku me îşev dot

Ka wî şîrî hûn bînin
Ber Evdo axa dînin

Bi kêf û bi henekan
Dixwarin tirşik û nan

Zîna Mamê got Evdo
Ka rewşa gund bêje lo

Dev ji henekan berdî
Em tev bi kul û derd in

Ji birçîna bûn koçer
Digerin li çol û der

Hinan ji me mal hiştin
Hinan jî zarok û jin

Zînê hîn jî pêş de hat
Dil radibû dadihat

Lawê Zînê ê mezin
Ji wan ew mabû li gund

Zînê ji ber bi tirs bû
Ber ku lawik durust bû

Şoreşger bû û zana
Ji bo mafê însana

Wî kurî tim şer dikir
Şerekî baş û ji dil

Ji ber vê yekê Zînê
Digot ax li min dînê

Ger ev kur were girtin
Pêt dikeve mala min

Çavên Zînê zû şil bûn
Dilê wê tije kul bûn

Evdo bersiv da û got
Ew zîrek in xort in xort

Ew ê tim bikin xebat
Ta ku em bibin felat

Zilaman êdî têt xwar
Ji tirşikê û girar

Zilam paş de vekişyan
Dor êdî bû a jinan

Îcar zarok û pîrek
Li ser sifrê bûne yek

Li pir hêlên Kurdistan
Hê jî ev toreyê han

Zilam digel pîrekê
Rûnanin ser sifrekê

Tim berê zilam dixwin
Dû wan re zarok û jin

Zilaman merş raxistin
Cigarên xwe vêxistin

Piştê xwe dan behlîfan
Lingên xwe ber xwe berdan

Dinya baş tarî bûbû
Tenê ji kon diçû dû

Ji gundê nêzîkî wan
Kûçik bilind direyan

Şev ker bûbû û tarî
Ewr xwe dabû her alî

Carna dikire gir-gir
Carna jî barana gir

Konê wan zûka şil bû
Hew ji kon bilind bû dû

Ba û bahoz û baran
Dengê birûsk û ewran

Li wê çolê belav bû
Pir neçû lehî rabû

Zarok û jin û zilam
bê zar û bê çare man

Hinan gotin bismilah
Hinan got emrê Elah

Lê dîsa Edvo rabû
Got gidî çî bela bû

Zarokên hûr ên şîrmij
Bi ser avê ketin giş

Qîr û wîra pîrekan
digihîşte asûman

Qaf û qûtê rebenan
Tevî nan û danê wan

Giş bi ser avê ketin
Digel wî konê mezin

Nav wî zevî bûbû ceng
Qîj û wîj eman û deng

Evdo wa bi dengê hêl
Gazî kir got dihêt pêl

Hûn tev xwe bidin alî
Ev xezeb e dibarî

Bi zar û zêçan ketin
Got em dev ji mal berdin

Li ser riya qîr û zift
Hatin ser hev pale gişt

Lê kon û xwarina wan
Belav bû li nav erdan

Tenê req û rût mabûn
Ji mirinê xelas bûn

Piçkî çû dinya vebû
Ewrî ji hev belav bû

Ba û baran rawestîn
Ew ber bi gundan revîn

Xwe gihandin gundekî
Her yek çû mala yekî

Kincên li xwe guhertin
Di cihê xwe de ketin

Lê wisan zarokên wan
Dinaliyan digiryan

Evdo giş vehewandin
Got xwe kar bikin rabin

Em bidin rê herin mal
Jehr têkeve mal û kar

Apê Elî got nabe
Divê pembo xelas be

Evdo pirsî got çima?
Nabînî rewşa jina?

Elî got ev qet nabe
Axa mafê me nade

Dibêje pemboyê min
Hûn ê gişî biçinin

Elî çawîşê wan bû
Hem jî merivê wan bû

Wê çi bikira reben
Nezanê hem dev bi gem

Evdo îcar wa bi hêrs
Bi qûnkişkê hate pêş

Elî re got bide rê
Em herin mala axê

Elî got Welleh nabe
Ew dev ji me bernade

Evdo îcar bi hêrs go
Rabe bide dû min lo

Bê razan û bê sebir
Wan ew şeva derbas kir

Paşê herdu derketin
Bi ser riya gund ketin

Rê bi herî çirav bû
Dîs lehî li wan rabû

Bi zor xwe gihandin gund
Kincên wan şil bûbûn rind

Di gund de ew berjor bûn
Ber bi mala axê çûn

Li ber hewşê sekinîn
Ew hinekî fikirîn

Tev pêlavên bi herî
Hêdîka çûn ber derî

Li derî kirin teqteq
Kurekî axê derket

Got ma hûn çi dixwazin?
Çima evqas dikazin?

Wan bi zûka bersiv dan
Gotin me nîn e hedan

Wan zû pirsîn ji lêwik
Kanî bavê te kurik?

Got li oda banî ye
Dema xwarina wî ye

Pêlikan de berjor bûn
Ber bi oda banî çûn

Hêdî li derî xistin
Dengekî nizim kirin

Ka derbas bin hûn kî ne?
Mêvan in an gundî ne?

Hêdî derî vekirin
Wan çav li axê kirin

Rûniştibû çarmêrkî
Xezeb difûrya ji wî

Hundur tev raxistî bû
Tev paqij û şuştî bû

Li hawîrdora dîwêr
Neqîşandî weke zêr

Çarmedorî behlîf bûn
Tev behlîfên hirî bûn

Wêneyekî bavê wî
Bi dar de bû li ser wî

Rawestan li ber derî
Mîna du kesên mirî

Axê her xwarin dixwar
Serî ranekir ji xwar

Sifra wî sifrek fire
Ji wan siniyên gire

Ji xwarinê ew mişt bû
Tije goşt û birinc bû

Kevçiyê dawî danî
Nû serî hilda banî

Got wan solên bi herî
Deynin ber devê derî

Û derbas bin hunduro
Ka bê we xêr e wilo

Solên xwe ji pê kirin
Şelwerên xwe hilkirin

Û ew derbas bûn hundur
Bi dilên keser û kul

Xwe dane ser çokên xwe
Û gotin ya dilê xwe

Axayê me ê delal
Zaro divên herin mal

Êdî baran û lehî
Bi serê te Wellehî

Em hew karin biçinin
Me divê êdî biçin

Berî zar û zêçên me
ew herin ji destên me

Destûr bide axê me
Bide keda destên me

Axayê wan vê carê
Xwe dirêj kir cigarê

Bi nermî çend hilm kişand
Dest û rûyê xwe şidand

Paşê tirş û tal bû zû
Nêv simbêlan berda dû

Cigara ku di destan
Xwelîdankê de çikand

Serê xwe bilind kir jor
Dest avêt simbêlên sor

Berê xwe bi wan vekir
Birûyên xwe bilind kir

Dû re devê xwe dagirt
Got min xwe pir li we girt

Ev pemboyê weke zêr
Mirovên wek we bêkêr

Tev li ber lîngan birin
Mala min xera kirin

Hûn hîna jî bê fedî
Pera divêtin gidî

Heta ku vî pemboyî
Hûn neçinin hemûyî

Ez çerxîkî nadim we
Ger Xwedê be bavê we

Evdo hebki pêş de hat
Êdî li ber axê hat

Got binere tu axa
Ev kar nameşe weha

Berî ku birêje xûn
Divê ku em bê pevçûn

Li hevdu bên wek biran
Bide mafê karkeran

Axê li Evdo nêrî
Got li min xwelî serî

Li kincik û rewşa wî
Mîn re dike berberî

Elî got na xêr axa
Em neghane wan çaxa

Çi ji mē re berberî
Ez bi qurbana serî

Em feqîr in belengaz
Bo parîk nan û pîvaz

Ji xwe re dixebitin
Çi berberî û kuştin

Dîsan axa peyivî
Got nadim we yek çerxî

Hûn ê vî pemboyê min
Biçinin gişî ji bin

Îcar Evdo û Elî
Li çavên hev nihêrî

Paşê Evdo destê xwe
Bi lez xist bêrîka xwe

Qutya xwe derxiste der
Ji tûtina xwe ya zer

Cigarek qalind pêça
Elî re got le vêca?

Dû re wî cigara xwe
Xist nav herdu lêvên xwe

Bi hestê xwe ê berê
Vêxist serê cigarê

Du hilmên kûr li ser hev
Dû berda di poz û dev

Wa hêdîka îcarê
Wî berê xwe da axê

Got çima wa dibêjî
Te fêhm nekirî hê jî?

Em ji te re dibêjin
Em feqîr in bê hêz in

Ev zarokên me ên hûr
Ser hev de dikin zûr-zûr

Ger ew nexweş bikevin
Em ê bin de bikevin

Ber ku em belengaz in
Hewceyê rûn û gaz in

Bê dirav û bê mal in
Ji feqîrî dinalin

Bê çare ne em reben
Em xwediyên kul û xem

Destûr bide em hêrin
Da zaro ji dest nerin

Mehk hate dagirtin
Ku em zar û mêt û jin

Li nav vî erdê pembo
Diçinin bi şev û ro

Lê em çi bikin niha
Êdî nameşe weha

Di konan de nexasim
Em qet nikarin razin

Em bê nan û xwarin man
Em tev reviyân gundan

Lavelava jinên me
Qîrînên zarokên me

Wan em ji guhan kirin
Hişê serê me birin

Dibêjin em nikarin
Digirîn û dikalin

Axa îcar bi qîrîn
Got ez ê birjînim xwîn

Ez qet nadim we dirav
Bes hûn bikin lavelav

Ger hûn dixwazin herin
Li cendirman bigerin

Hûn li min gilî bikin
Qala mafê xwe bikin

Evdo û Elî nerîn
Pere nake bergerîn

Lê ne ji xwe bi zorê
Axa nade wan dorê

Bi wan dilên bi birîn
Herdu bîskê fikirîn

Paşê rabûn ber derî
Solên xwe ên bi herî

Xistin herdu lingên xwe
Rahiştin çakêtên xwe

Dîs berên xwe dan axa
Got wê bimre ev çaxa

Gava ew derketin der
Dîtin segekî mexel

Wî segî êrîş bir wan
Lê zûka revî gavan

Segî ji wan veqetand
Cihê wî de rawestand

Elî Evdo û gavan
Ew bi hev re meşîyan

Evdo wa di ber xwe de
Got jiyân kul û derd e

Gavan li wî zîvirî
Got ji bo çî ez gorî

Elî got lo ez xulam
Rast e derd e ev jiyân

Derdên xwe jê re gotin
Dil û ceger lê sotin

Gavan bi wan re daket
Ta ku ji gund bi dûr ket

Peyivîn ew li ser gund
Ser mirovên pîs û rind

Peyv zîvirî û peyv hat
Hate ser kar û xebat

Evdo got xort rabûne
Bo azadî kar bûne

Pir pêwîst e ku em wan
Biparêzin bi çavan

Şer dîkin bi roj û şev
Bi zanyarî û bi dev

Ji bo jîna wekhevî
Ji bo mal û bo zevî

Ew hertim vê dibêjin
Yên ku xwînê dirêjin

Em ê wana bixînin
Erdan ji wan bistînin

Li gundiyan belav kin
Axan ji navê rakin

Gavên got lawê min jî
Tim ji min re dibêjî

Dibêje ku divê em
Bişkînin merbend û gem

Derdê axê nemaze
Kurê min qet ranaze

Piştî ku peyv xelas kir
Derxist qutî û agir

Sê heb cigare pêça
Ji bo xwe û ji bo wa

Cigarên xwe kişandin
Xatir ji hev standin

Gavan vegeriya gund
Ew jî rê ve çûne rind

Gihîştin gundê berê
Cê karker li wê derê

Zarokên wana ên hûr
Hatin pêşya wan ji dûr

Çend pîrek û çend zilam
Ber derî bendî wan man

Ta ku Evdo û Elî
Ew gihîştin ber derî

Bi hev re ketin hundir
Berên xwe bi wan ve kir

Bi dilekî bi birîn
Wan rewşa axê pirsîn

Evdo piçkî hizirî
Paşê li wan zîvirî

Got paleno mixabin
Em ê pembo xelas kin

Yan na mîrzayê axa
Wê me bişîn destvala

Wî got hûn gilî bikin
Qala mafê xwe bikin

Ez çerxîkî nadim we
Ger Xwedê be bavê we

Bi hêrs got gelî pala
Weha ye ev pergala

Em rençber bin bê rûmet
Wê rewşê ev be helbet

Divê em hişyar bibin
Li xebatê kar bibin

Van axan û van began
Em wan bidin ber ligan

Yan na em ê weha bin
Ew ê tim ejderha bin

Gava Evdo weha got
Ji wira hol bûn çend xort

Xwestiñ herin ser axê
Wî têxîniñ bin axê

Bi gotin û bi gazin
Evdo ew rawestandin

Paşê got xortên delal
Wê bikeve ev pergal

Divê li hember dijamin
Em pirî bi sebir bin

Va keç û xort rabûne
Bo azadî kar bûne

Nemaze bo karkeran
Ji bo mafê rencberan

Bi xurtî ne bi sistî
Xebatek bi zanistî

Dajon li dijî axan
Li dijî stemkaran

Heçî karker û gundî
Pêwîst e ku peywendî

Bi wan kesan re bikin
Bi kuştin û bi girtin

Evdo hîn dipeyivî
Li ser axa û zevî

Baş vebûbûn çavên wî
Ji wî difûrya hêvî

Dem derbas bû ji nîvro
Ber bi ava diçû ro

Rabû mazûbanê wan
Xwarinek danî ber wan

Palan destên xwe şuştin
Li dor sifrê rûniştin

Piştî ku xwarin xwarin
Av bi ser de vexwarin

Cigarên ku li ber wan
Pêxistin dûman berdan

Evdo li der nihêrî
Rabû ber devê derî

Dest danî paş qûna xwe
Ponijî li jîna xwe

Ber bi derve meşiya
Çakêt li nava piya

Serê wî di ber de bû
Cigare di dev de bû

Hebkî din jî meşiya
Wî berê xwe da çiya

Got hûn cihê mêran in
Hûn cihê pilingan in

Paşê serî berda jêr
Û got em in ên bêkêr

Roya ku li ber ava
Ew êdî diçû ava

Tîrêjên wêna yên tûj
Dicemidî weke bûz

Ji rojantî ketibû
Wek heyvê lê hatibû

Hêdîka çû paş benê
Dest avête doxînê

Vekir wê doxîna sist
Bi şelwer girt û rûnişt

Roya bûbû weke hêv
Daket xwarê roj bû şêv

Evdo rabû ber bi gund
Meşiya bi gavên rind

Ser sergo de berjor bû
Ber bi malikê ve çû

Li derî xist ket hundir
Weysî namek pêşê kir

Got bavo va ev name
Gundîkî anî da me

Behcet ev nivîsiye
Li halê me pirsîye

Paşê jî ew bi gazine
Dibê pera dixwazim

Xwe davêje bextê me
Dibê ez bê pere me

Berî ku mala Evdo
Herin ser erdê pembo

Lawê Evdo î Behcet
Ketibû bin çek û rext

Ango ew bûbû leşker
Dûr çûbû ji welêt der

Evdo hebki ponijî
Ew name girt ji Weysî

Got tişt nabe lawê min
Em ê pera bişînin

Lê kengî ku ev pembû
Ew ji bin de xelas bû

Hingî ez ê bidim rê
Herim ba mala axê

Pera ji wî bistînim
Ji lêwik re bişînim

Paşê berî da palan
Û got gelî hevalan

Bi xêr em ê sibê zû
Herin ser erdê pembû

Pêwîst e ku hûn îşev
Firaxên xwe têxin tev

Ji bo ku çer em rabin
Bi ser riya erd da bin

Karkeran gotin baş e
Evdê rast e ne şaş e

Ew piştî şevbuhêrkê
Her yek çûne hêlekê

Firaxên xwe xistin tev
Ji eşa derbas bû şev

Îcar bû çaxê xewê
Giştik raketin li wê

Piştî ku bû sibê zû
Evdo berî wan rabû

Wî bang palan gişan kir
Yek bi yek ji xew rakir

Gava ku karker rabûn
Li firaxên xwe kar bûn

Ew dan û savarên xwe
Danîne ser milên xwe

Paşê ji gund derketin
Bi ser riya erd ketin

Zarok, pîrek û zilam
Giş bi rê de meşiyar

Bi qasî nîvsaetê
Ew gihîştin ser xakê

Çûn şûna xwe a berê
Cihê kon li wê derê

Kon ji erdê rakirin
Ji heryê paqij kirin

Paşê ji wan çend zilam
Sing di erdê de kutan

Konê xwe zû vegirtin
Pêşmalên xwe wergirtin

Gişan berî dan pembo
Ji bîr kirin kulên do

Ketin serê berên xwe
Û gotin kilamên xwe

Piçkî nav pembo de çûn
Pêşmalên wan tije bûn

Çûn vala kirin telîs
Dîs ewrekî reş î pîs

Bi ser wan de xwe berda
Wan berên xwe dan Xweda

Gon ca bila dilê te
Bisote bi halê me

Gotin ev çi xezeb e
Qe tu dev ji me berde

Lê wê tavê wa bi hêrs
Xwe berda ser wan bi hêz

Wek merşekê li esman
Wê xwe vekir li cîhan

Bû girîn bi dû wê re
Wek tu esmên bihêre

Wisa baran bariya
Ewr wek ziha kişiya

Dîs li wê çolê bû deng
Cih li wana baş bû teng

Vir de wê de reviyar
Ew zû bi kon ve gihan

Xwe epişandin ser hev
Ew roj li wan bû wek şev

Hingî ew ava bû şet
Konê wan ser wan de ket

Xwarina wan a mabû
Nav avê de wenda bû

Dîsan zarok giriyan
Evdo got nema jîyan

Ax û wax bi wan ketin
Ji binê kon derketin

Dîtin ku wî ewrê han
Dîsan kişiya esman

Girîna ewr hat birîn
Lê di wan de nema jîn

Belengazan zû rabûn
Li danîna kon kar bûn

Wan konê xwe vegirtin
Xwarinên xwe wergirtin

Ji wê xwarinê gişî
Ji wan kîsikên tijî

Tenê kîsikek mabû
Baş bû ku tije nan bû

Lê şil bûbû ji avê
Vekir danîn ber tavê

Demê nîvro li paş hişt
Karker pir birçî bûn gişt

Tiştêkî wan nema bû
Ne xwarin ne nan û dû

Ji bil nanê wan ê şil
Ne pêxwarin ne bulxur

Lê ramanek pir paqij
Karker lê fikirîn giş

Çend zarok hilibjartin
Ji bo kuvarkan rakin

Zarok şandin kumikan
Bê sebir benda wan man

Ew zarokên kuvarkvan
Pir zûka vegeriyan

Wan pir baş rakiribûn
Tûrê xwe dagirtibûn

Nanên ku li ber tavê
Ew ziwa bûn ji avê

Zergê çû anî hundir
Li karkeran belav kir

Wê her yek perçek da wan
Di tûr de sê-çar nan man

Wan zû ew kuvarkên sar
Şuştin danîne ser ar

Wextekî kurt tê de çû
Kuvarkan bilind bû dû

Beroşê peqilk veda
Kuvark zûka keliya

Zergê rabû ew xwarin
Belav kir li mêr û jin

Paşê para zarokan
Wê danî ser nanê wan

Çend parî kuvarkên din
Sêniyê de hilandin

Xwarna wan a êvarî
Tenê mabû çend parî

Evdo rahişt şewqê xwe
Berepaş da serê xwe

Paşê berî da palan
Got de gelî hevalan

Va me zikê xwe dagirt
Em rabin ser pembo xurt

Çend saetan bidin hev
Berî li me bibe şev

Karker giş rabûn ser xwe
Girêdan pêşmalên xwe

Çûn ketin serê pembo
Ewr çûbû xweş bûbû ro

Çinîn nîv-saetekê
Ji nav pîrekan yekê

Kir qîrîn got dilê min
Ji hevdu ket ew ji bin

Verşiya li serê ber
Verşîneke rengreş û zer

Hin karker çûn ser wêna
Ew vekşiyar ji bêhna

Ew jinik bîskê li wir
Wek tu agir berdî dil

Digot bavo dilê min
Welleh perçe bû ji bin

Bavê wê lê nihêrî
Guhertinek tê de dî

Dît ku rûyê wê ê sor
Bûye kesk û zer û mor

Wan çavên reşbelekî
Ew bûbûn zer û spî

Ji devan girêz diçû
Dev bostekê vedibû

Bav got xêr e înzallah
Ev çi bobelat e Ellah

Xwe daqûl kir ser keçê
Destê xwe da rûyê wê

Zû destê xwe kişand jê
Wek tu agir berdiyê

Çi rûkî sincirî bû
Wî rûyê wa nedîbû

Destên xwe da bin çengan
Da wê rake ser ligan

Dît ku hejiya û ket
Nikarîbû rabe qet

Hîn bi wê dilebikîn
Kirin dengekî îskîn

Keça Weysî Fedîla
Bi qîrîn digiriya

Hin karker çûn ser wê jî
Ew digiriya hê jî

Kir nekir neverşiya
Paşê rabû ser piya

Dilê wê li hevdu ket
Rabû ser xwe dîsa ket

Paşê diya dilşewat
Helîmê bi ser de hat

Got keçika diya xwe
Hela tu rabe ser xwe

Karkerên ku li nik wan
Rûnişt li ser tûtikan

Lê keçik ranedibû
Tenê çav lê vedibû

Ew jî wek pîreka din
Carna dihat hejandin

Piştî wextekî kurt
Wê herdu çavên xwe girt

Qîrîn bi Helîmê ket
Got ji dest min çû ev keç

Dît ku dîsa çavên wê
Vebûn mîna ên berê

Keçik piçkî rûxweş bû
Riwê wê li wê geş bû

Serê xwe hilda banî
Got dayê avnê bînî

Dê bazda ber bi şerbik
Jê tije av kir tasik

Anî da destê keçê
Wê vexwar bi carekê

Wan jina din jî anîn
Li ba Fedîla danîn

Karker tev hatin ser hev
Saetek ma bibe şev

Pêşên xwe girêdan zû
Çûn ketin serê pembû

Çinîn piştî şêst deqan
Wan dev ji pembû berdan

Dawên xwe vala kirin
Rahiştin kîsan birin

Berî dane qapanvan
Li bênderê civiyan

Wan pembo wezinandin
Kaxezên xwe standin

Paşê çûn ba nexweşan
Hinek ket bin milên wan

Rahiştin firaxên xwe
Berî dan çadira xwe

Ne me got xwarina wan
Nemabû têra gişan

Tiştê ji ber wan mabû
Ew zipî ziwa bûbû

Wan ew danîn ser êgir
Li hev kom bûn hûr û gir

Sê-çar nanên bin kîsik
Zergê çû ew jî derxist

Gava ku kuvark germ bû
Dîsa Zergê rabû zû

Çû ji ser êgir daxist
Rahişt sifrê û raxist

Kuvark danî nîvekê
Nanê xwe da kêlekê

Her yekî hinek xwarin
Bi dû re av vexwarin

Ew hemû nîvbirçî man
Man bê xwarin û bê nan

Ji bo qismetê sibê
Wan xwe spartin Xwedê

Yek ji nava pîrekan
Bi lez rabû ser piyan

Çû çira anî daxist
Tije don kir û pêxist

Ew şev pir tarî bûbû
Lê tenê kon rohnî bû

Çend stêrkên li esman
Ew yek bi yek rijyan

Ne me got şet rabûbû
Lê erd zû ziwa bûbû

Çend heb merşikên kevnik
Çend heb jî kevnekincik

Wan li binî raxistin
Paşê kulîn daxistin

Nivînên xwe rast kirin
Xwe li ser dirêj kirin

Pal dan li ser nivînan
Payiz bû ne zivistan

Ne pir sar bû ne pir germ
Lê ew ditirsyan her dem

Heger bihata baran
Wê biketa konê wan

Baş bû ku wê şeva han
Baran nehat ji esman

Lê raketin dilbitirs
Nêr û mê û hûr û girs

Hin xewnên tewlomewlo
Di xewê de dît Evdo

Xwêdan lê bûbû zîpik
Pir hêrs bûbû ew bê şik

Birûyên wî ên qalind
Ew şil û pil bûbûn rind

Di wê navê de kabûs
Bi awirên xwe ên tûj

Xwe tije kir xwe dagirt
Xwe li ser Evdo raxist

Xwêdana li ser Evdo
Hîn bêtir bû bû wek co

Evdo xwe piçkî leqand
Kabûs hebki wê de şand

Paşê jî bi yek derbê
Got ya Ellah û Xwedê

Rabû li ser xwe rûnişt
Derve dihat xişte xişt

Gava ew rabû ser pê
Dît ku dinya diçe tê

Dîs xwe girt û zû derket
Çavên wî li Mahmûd ket

Mahmûd daqûlkirî bû
Bi verşînê bilî bû

Evdo lezand çû ser wî
Dît ku herdu çavên wî

Bûne wek du fîncanan
Fireh bûne wek tasan

Evdo rûnişt li nik wî
Got xêr e Mahmûd gidî

Mahmûd got apo mirim
Tu dibê qey bê dil im

Evdo got de ka bêje
Kê dera te diêşe

Mahmûd got ser û hundir
Ew li min bûne agir

Nişkav Evdo hejiya
Û got belq û verşiya

Çav di serî de vebû
Xwêdan dîsa lê der bû

Piçkî man çend gedên hûr
Wan jî kirin zûrezûr

Bi kurtebirî ew giş
Bûne mîna ên bêhiş

Hemû derketine der
Riwên gişan bûbûn zer

Dest î li ser zikên wan
Wan diviyan verşiyan

Evdo got xêr e gidî
Ev çi tiştên kesnedî

Ma ev çi bobelat e
Bi serên me de hate

Mîna êşa mirîşkan
Ketibû di nêva wan

Cihê xwe de gêj dibûn
Diketin û radibûn

Giş ecêbmayî mabûn
Ew bi dian ketibûn

Nizanîbûn ku çî ye
Ev nexweşî ji çî ye

Ew dinya reş û tarî
Vedibû hêdî hêdî

Wê sar û seqema han
Xwe berdidane ser wan

Bi girî û bi îskîn
Ji êşê dirikrikîn

Nexweşya hina ji wan
Pir dijwar bû û giran

Yên ku rewşa wana baş
Li çîrokê mabûn şaş

Wan rahiştin lihêfan
Avêtin ser nexweşan

Pîrek û zarokên hûr
Her dikirin zûre zûr

Çav li wan bûbûn sorîn
Hêsir bûbûn weke xwîn

Bêdeng bûn ew li erdê
Xwe spartibûn Xwedê

Hebkî çû dinya vebû
Dorhêl êdî rohnî bû

Roj derket ji paş çiyar
Tîrêjên xwe ên giran

Berda nav çol û erdan
Xwe berda nav konê wan

Di kon de jî derbas bû
Derbasî hunduro bû

Îcar ew roja hanê
Bûbû weke hêlkanê

Xwe davêt vir û wira
Ew bilind bû ji gira

Pîrek û zarokên han
Hîna jî digiriyan

Nexweşên dirêjkiî
Bûbûn wek meytên mirî

Evdo wa bi yek derbê
Got ev çî ye lo Xwedê

Berê xwe da karkeran
Dîsa got gelî palan

Got divê ku em rabin
Bi ser van riyan da bin

Tirimpêlkê em bînin
Van nexweşan hilînin

Gava Evdo weha got
Rabûn ser xwe sê-çar xort

Bi lezîn û bi revê
Wan berên xwe dane rê

Dîtin ku teksîk spî
Ew weke ba dipekî

Gava gihîştin ser rê
Dîtin yeka din jî tê

Destên xwe jê re hildan
Şofêrî dan rawestan

Yek nêzîk bû jê re got
Me hene çend keç û xort

Ew nexweş in pir giran
Ji bo xatirê Yezdan

Em wana zûka rakin
Da ku em wan xelas kin

Şofêrî ji wan re got
Ma ka li ku ne ew xort?

Yekî ji wan bi desta
Kon nîşanî şofêr da

Bazara teksî kirin
Ser peran li hev kirin

Paşê ketin riya kon
Çûn sekinîn li ber kon

Dengê giriyê jinan
Dîsa diçû asûman

Tew zarok qutifi bûn
Hemû zer û şîn bûbûn

Evdo gote şofêrî
Alî me ke ez gorî

Wan alî hevdu kirin
Nexweş ji wir rakirin

Yekî baş hilibjartin
Nexweşan re hinartin

Şofêrî ajot û çû
Ber bi Nisêbînê bû

Ew di rê de weke ba
Mîna teyrên li hewa

Wisa xurt û zû diçû
Rê winda dibû ji dû

Li herdu aliyên rê
Kevnerêçikên berê

Ji rêwiyan ew mişt bûn
Tev xizanên bi rişk bûn

Hin erebokên hespan
Hin peya hin bi keran

Ber bi Nisêbîn diçûn
Bo şekir û kîlok rûn

Lê texsiya nexweşan
Weke ba û bageran

Pekî ji wan bihurî
Hin nexweşan bi girî

Got zû bajo bi qurban
Di me de nema jîyan

Şofêr ajot îcar xurt
Makînên din li paş hişt

Zîvirî kete bajêr
Nexweşan re got bi xêr

Hûn ê hemû xelas bin
Rehet bibin û rabin

Ajot ber nexweşxanê
Nexweşekî got anê

Şofêr çû kete hundir
Bi dengê gur bang kir

Got hey bijîjkên zana
Rehetkirên însana

Ji bo xatirê Xwedê
Hûn bi lez rabin ser pê

Çend doktorên cilspî
Zû derketin ber derî

Erebok derxistin der
Ew nexweş danîne ser

Derencan de hilkişyan
Nexweş danîne odan

Li ser text dan rûniştin
Cilên li wan derxistin

Çend şûşên tije derman
Anîn danîne ber wan

Milên wan tazî kirin
Ew hemû derzî kirin

Pere nekir ew derman
Nexweş giş dihejiyan

Doktor li wan nihêrî
Derzî nake tu perî

Çûn pirtûk li hev xistin
Derzek din jê derxistin

Ji bo jehra kuvarkan
Serûm berda canê wan

Lê ew nexweşan hê jî
Wek bê hiş û bê mêjî

Dirêj bûbûn ew bêdeng
Cih li wan baş bûbû teng

Ku demek di nav re çû
Êdî çavên wan vebû

Piçkî ser xwe ve hatin
Hinan ji wan av xwastin

Li wan nêrîn doktoran
Ku baş dibe rewşa wan

Divê ew avê ji bin
Qurtekê jî venexwin

Yê bi wan re hatibû
Dît ku rewşa wan baş bû

Îcar wî xwest ku here
Li yên dinê binere

Destûr xwest ji doktoran
Tembîha wana da wan

Wek bayê derket derê
Çû rawesta li ser rê

Li makîne siwar bû
Tenga zevî peya bû

Berî da kon û lezand
Ji Xanî helbestek xwand

Helbest li ser kurdan bû
Ser kurdên perîşan bû

Hîn wî ew helbest dixwend
Qij û wîjek pir bi deng

Hat herdu guhên wîna
Cih de bû mîna dîna

Wî gavên xwe ramedan
Û reviya bi bazdan

Çû li ber kon sekinî
Ji xwe re çî dibînî

Hin zarok diperpitin
Deverû ketine jin

Zarokên diperpitîn
Bûbûn wek mirovên dîn

Zer û şîn û kesk dibûn
Çavên wan fireh dibûn

Carna jî bi derbkê re
Wek mirov wan bihêre

Bi xurtî diqîriyan
Qîrîn diçû asûman

Tew tiştên ku kesnedî
Wî di zarokan de dî

Ew zarok carina jî
Dibûn wek darên bejî

Lê tenê diranên xwe
Diavêtin laşên xwe

Goştikên xwe dibirîn
Laşê wan tev dibû xwîn

Pîreka Evdo Zergê
Berê xwe dida Xwedê

Gazî dikir esheban
Hem şêx û hem ewliyan

Lê hal tê de nemabû
Bi çerm û hestî mabû

Hinarîkên wek sêvan
Bûbûn wek çermê solan

Birhên wê ên pêûsî
Bûbûn wek tayên rizî

Gepên wêna kort bûbû
Lê nema bû poz û rû

Evdo li wê nihêrî
Got dê bimre Wellehî

Dû re çû ser zarokan
Got bi navê esheban

Ger evên ha xelas bin
Wê mirî hemû rabin

Lê ji xwe wîna bi xwe
Her dixware laşê xwe

Lêvên wî daliqya bû
Çav serî de nemabû

Rûyê wî yê girover
Bûbû kesk û mor û zer

Simbêlên wî yên spî
Ew bûbûne têt têtî

Tê de nemabû jiyân
Bûbû rengê miriyan

Bi wê rewşê got Zergê
Zû rabe ji bo Xwedê

Em xwe bighînin bajêr
Di me de nemaye xêr

Zergê li wî nihêrî
Got te divê tu herî

Tu tim li me wa dikî
Mala me xera dikî

Evdo ma tu nizane
Perê doktor giran e

Evdo got keçê rabe
Jehr di nav peran da be

Zergê dîs li ber xwe da
Got bi navê esheba

Ez ji vir nalebitim
Ger zanibim bêm kuştin

Dû re bi dilşewatî
Got ma Evdo te nedî

Behcetkê min ê zîrek
Pê re nemabû ribek

Bo me silav şandibû
Ji me pere xwestibû

Dîsa Evdo got keçê
Zû rabe ji bo Xwedê

Em herin ser doktoran
Da em nekevin devan

Bila qet xelk nebêjin
Evdo tev zarok û jin

Wan ruh û canê xwe dan
Ji bo mal û bo peran

Hingî Zerga min û te
Li erdê bû berate

Herdu çav hatin girtin
Wê xwe winda kir ji bin

Evdo bang kir got Weysî
Lawo hûn mane sêwî

Zûka bazde lawê min
Hûn makînekê bînin

Weysî derket û bazda
Di rê de çû weke ba

Gava ku gihîşt ser rê
Dît ku wa ye teksîk tê

Herdu destên xwe hilda
Xwe bi ser rê ve berda

Gava teksî nêzîk bû
Ew ber bi teksiyê çû

Şofêr got hey lo ehmaq
Mafê te ne çend şîmaq

Got ma te xêr e wisan
Xwe davî ber makînan

Weysî got ji bo Xwedê
Dest min diçin bav û dê

Kerema xwe re bajo
Berî here ava ro

Şofêr tew guh neda wî
Bi xurtî ajot teksî

Weyşî bi dû de bazda
Got lawo ji bo Xweda

Welhasilî da gazê
Wî Weyşî hişt li ser rê

Pir neçû teksîke din
Jor de hat xuyakirin

Weyşî hêrs bûbû ji xwe
Da ber çavan canê xwe

Gava teksî hat berê
Wî xwe avêt orta rê

Dîsa got ji bo Xwedê
Dest min diçin bav û dê

Şofêr lê derî vekir
Berê xwe bi wî vekir

Dû re got xêr e qurban
Bo çî ye ev kelecane

Weyşî çîrok jê re got
Dil û ceger li wî sot

Şofêr got siwar bibe
Rê nîşanî min bide

Texsî serberjêrî bû
Bi xurtî ber bi kon çû

Dîtin ku ew rebenan
Ketine rengê dehban

Zergê û çend jinên din
Ji xwe ew ber xwe didin

Tew Evdoyê qehreman
Tê de nemabû jiyân

Weyşî got zûka rabin
Li texsiyê siwar bin

Dê çî bikin rebenan
Nikarin rabin piyan

Evdo got rabe Zergê
Qey ev e bela Xwedê

Gişan alî hev kirin
Jin li texsiyê kirin

Şofêr xurt ajot û çû
Ber bi Nisêbînê bû

Nexweşan hew nihêrîn
Ew gihîştin Nisêbîn

Lê wê rojê ew sûka
Ji mezin û biçûka

Bi dev re tije bûbû
Tev jin û mêr û zarû

Ji ber ku ew roja han
Pir xweştir bû ji rojan

Dinya sar bû wê demê
Lê wê rojê ji germê

Mirov çakêt diavêt
Tena qutik û atlêt

Hingê zehf xweştir dibû
Ji ber ku ew roj germ bû

Di wê navê de texsî
Weke bazdana tazî

Di sûkê re derbas bû
Ber bi nexweşxanê çû

Wê sûka bi pir însan
Hemû ecêbmayî man

Hinan got neyarî ye
Hinan jî got qeza ye

Lê hin jî ji wana çûn
Nexweşxanê hazir bûn

Ew nexweşxana hanê
Ketibû rengê xanê

Yên ku kuvark xwaribûn
Zêdeyî bîst kesî bûn

Lê ji bilî wana jî
Hebûn çend kesên din jî

Welhasil ew odena
Tije bûbû ji wana

Wê demê ez nanpêj bûm
Westiyayî û gêj bûm

Lawikek hate nik min
Giriya û gote min

Got xweha te Helîmê
Hatiye Nisêbînê

Ew lawik dîsa girî
Min tişt fêhm nekir ji wî

Min got te xêr e kuro
Ma ev çi rewş e wilo?

Got apo zûka heydê
Apo Evdo te divê

Min dîsa jê fêhm nekir
Min her nanê xwe vekir

Firina min sor bûbû
Ji wê qet nediçû dû

Nanê ku pê venijî
Pir zûka digermijî

Perçak ji wî nanê germ
Tirşikek xweş jî li cem

Min da bo wî kurê han
Wî her got apo eman

Wî devê xwe nedayê
Berê xwe jî nedayê

Hingî mîñ zû têderxist
Min pêşmaļa xwe daxist

Min zû bazda û ez çûm
Rastî Elyê Remo bûm

Got birazî bo Xwedê
Xwe bighîn nexweşxanê

Gava çûm nexweşxanê
Rast bû bûbû wek xanê

Meşîm û ketim hundur
Xweha min çav li min kir

Bi derbkê re çavên wê
Herdu bûn mîna avê

Bi dilekî pir şewat
Hêsir ji çavan dihat

Ku min berê xwe guhert
Çavên min li ên din ket

Te digot qey Balfisê
Rabûye hatiye vê

Biçûk û mezinên wan
Digel jin û mêrên wan

Li wir hatibûn ser hev
Devên wan ketibûn tev

Tev nezan bûn bê ziman
Vir de wê de baz didan

Wan doktorên cilspî
Li wan nedibûn xwedî

Ez bûbûm wek doktoran
Digeriyam li ser wan

Geh min ji wan dipirsî
Geh jî min dinivîsî

Ji nav rewşa wan gişan
Tenê rewşa pênc kesan

Zehf xerab û pîs bûbû
Di wan de nemabû rû

Ez çûm oda doktoran
Min wa bi hêrs gote wan

Min got rabin ev mirin
Ca hûn li wan binerin

Yek ji nav wan zû rabû
Ber bi nexweşan ve çû

Bo wan nexweşên giran
Herkê derzîk nivîsand

Dû re min ew xewle kir
Min pirsar rewşa wan kir

Got welle ez çî bêjim
Nikarim tiştê bêjim

Min got doktor bo Xwedê
Bo min rastiyê bibê

Got ez nizanim kuro
Rewşa wana a îro

Ew meşiya ji nik min
Hîngî min got giran in

Dîs vegeryam çûm ser wan
Min dest da eniya wan

Eniya wan wek ar bû
Ruh di wan de nemabû

Ji wê odê çûm a din
Min dît hin ber xwe didin

Zû reviyam çûm ser wan
Dikirin ax û eman

Rûyên wana zer dibûn
Çav li wan spî dibûn

Kulmên xwe dişidandin
Û dihatin hejandin

Dîsan ji wir derketim
Ser riya doktor ketim

Ez çûm min derî vekir
Doktor li min mêze kir

Got xêr e çi ye dîsan
Hatiyê bikî pirsan?

Min got doktor beg mirin
Çend zarok û çend heb jin

Min got zû rabe qurban
Binêre li rewşa wan

Hingî ew rabû ser xwe
Wî rahişt alavên xwe

Em bi hev re meşiyên
Çûne ser wan nexweşan

Doktor li wan mêze kir
Got rakin Diyarbekir

Kula mezin îcarê
Bi ser me de hat xwarê

Ji xwe çîroka peran
Ew bû ya herî giran

Çil rojî kar kiribûn
Lê pere nestandibûn

Xwedyê pembûyê wan
Tu pere nedabû wan

Min dît ku tune çare
Rakirna nexweşan re

Hingî ji wir derketim
Çûm nik doktorekî din

Bi bergerîn û lavlav
Min got me re bibe bav

Min got em qet tunene
Bê mal û bê pere ne

Min got ma qe çi dibe
Makînekê bidin me

Wana gotin çênabe
Nîne makîneyên me

Dîsa li ber geriyam
Min got ji bona Yezdan

Min kir û nekir nebû
Ew doktor jî nerm nebû

Wî ne makîne da me
Ne jî bû xwedî li me

Dîsan paş de vegerîm
Min dît ku hin digirîn

Hin ji hişê xwe çûbûn
Hinek jî raketî bûn

Ji oda herî jêrîn
Dengek hat min bi qêrîn

Bi wî dengî daketim
Ez çav li Menco ketim

Keça wê a ku li dest
Di destên wê de dişkest

Çavên wê beloq dibû
Bi wê re nedima rû

Rû bûbû wek gîha şîn
Di nav re dikir qîrîn

Menco berê xwe da min
Got qurban mir keça min

Ji bo xatirê Xwedê
Ji doktoran re bibê

Bila werin vê derê
Binerin li vê keçê

Min got baş e jinamê
Ez herim bêjimê

Lê min ê çi bigota
An ji kê re bigota

Min serê xwe xist ber xwe
Cigarek xist devê xwe

Ez weha bi poşmanî
Hilkişiyam çûm banî

Apê min Evdo dîsan
Got li me diêşe can

Ma ev çi doktorî ye
Ev çi nexweşxane ye?

Li vê nexweşxana han
Nîne ji bil du sûtan

Qaşo ew ên zane ne
Pir dîtî û xwende ne

Jehr têkev xwendina wan
Ger ev be nêrîna wan

Dibînin ku em dimrin
Ew li me nafikirin

Mîn got apo tişt nabe
Tu bi ser sebrê da be

Got çî tişt nabe kuro!
Ma qey ev dibe wilo?

Îcar em derketin der
Rûyê wî baş bûbû zer

Çû li quncikê rûnişt
Dîsa qutya xwe derxist

Wek rengê esrarkêşa
Cigarek qalind kêşa

Piştî wê ew verşiya
Jê hat ûrîna ziya

Ez gêj bûbûm wê demê
Bûbûm mîna makînê

Dîsan reviyam hundir
Min dît dimrin hûr û gir

Me pere peyda kirin
Bangî makînan kirin

Û nexweş siwar kirin
Ji wê xanê rakirin

Me ew birin Mêrdînê
Da bidin wana jînê

Doktor zû hatin ser wan
Wan jî serûm berdan wan

Lê paşê ew winda bûn
Nizanim bi ku de çûn

Nexweşên me ên giran
Di dêv de sist bûn ziman

Bi hejmar deh nexweş bûn
Yên din hemû rabûbûn

Lê ev deh nexweşana
Çi bêjim bo we zana

Hemû zer û şîn dibûn
Dimirin û radibûn

Ji bo wê nexweşya wan
Ne av û ne parîk nan

Diviyabû ew nexwin
Qet nexwin û venexwin

Ji nav doktoran yekî
Hat ser wan bi xweşikî

Got ger ku hûn bixwazin
Dikarin bixwin xwarin

Wê demê hin nexweşan
Qurtek av û parîk nan

Wan xistin ber dilê xwe
Ji bîr kirin kulên xwe

Lê piştî wê xwarinê
Serî hilda mirinê

Keçek biçûk çar salî
Mir li oda wî alî

Weke êşa mirîşkan
Ket nava wan beşeran

Diketin diperpitîn
Di wan de nedima jîn

Me dît rewş xerabtir bû
Her ku çû girantir bû

Lê êşgiranbûna han
Piştî wê xwarina wan

Xuyabû serî rakir
Dilê wana perçe kir

Di wê navê de Evdo
Gazî kir got lo derdo

Paşê serî bilind kir
Berê xwe bi min ve kir

Got birawo em mirin
Me ji vir rakin bibin

Nexweş pirî tirsiyan
Ji wana çû ruh û can

Gotin ger rewş weha be
Kesek ji me ranabe

Em fikirîn ponijîn
Ku wê bimre ji wan hîn

Ji bo em wan xelas kin
Divabû em zû rakin

Me pirsî bo Ankara
Da em wan bibin wira

Ankara dûr bû ji wir
Diviyabû perên pir

Nas û dost û hevalan
Dixebitîn ji bo wan

Nemaze şoreşgeran
Ji bo wana didan can

Di wê demê hinekan
Li wira kirin civan

Got em rakin Amedê
Doktor pir baş in li wê

Ji bonî wan nexweşan
Me vir de wê de bazdan

Welhasil bi mirîtî
Me bar kirin bi xurtî

Du dolmîşên wek agir
Berî dan Diyarbekir

Rê de diçûn weke ba
Wek makînên daweta

Gava çûn Siltan Şêxmûs
Qudretê tenê got kûz

Paşê deng jê biliya
Êdî hew tevliviya

Lê hîn diçûn pir bi xurt
Rêwî tev li dû dihişt

Baqî pir bi heyecan
Berê xwe da nexweşan

Wî xwest ku cara pêşî
Bibîne bavê Weysî

Ew ditirsiya hero
Ji bo apê xwe Evdo

Wî pêşî dest da ser wî
Li dev û çavan nêrî

Dît ku ew hîna dijî
Dilebitin çavên wî

Paşê dest da Qudretê
Baş nêrî li çavên wê

Çav bûbûn weke tasan
Ling bûbûn wek misasan

Baqî got ax mala min
Welleh mir dotmama min

Lê nehişt dê-bavê wê
Bibhîzin mirina wê

Mîna ku tunebû tişt
Evdilbaqî dîs rûnişt

Ew dolmîşan hîna jî
Wek kîroşk û wek tajî

Bi tîtîn û bi girîn
Li dû hev diçerixîn

Ku gihan Diyarbekir
Evdo çavên xwe vekir

Bi dengekî ne zelal
Du peyv ji dev hatin xwar

Got Evdilbaqiyê min
Çawan in zarokên din?

Evdilbaqî got apo
Rewşa wan pir baş e lo

Paşê Baqî jê pirsî
Got apo qet metirsî

Bi xêr hûn ê tev rabin
Ji vê rewşê xelas bin

Piştî wan peyvên hanê
Gihîştin nexweşxanê

Nas û dost û hevalan
Hemû hatin alî wan

Ew daxistin û birin
Li odan dirêj kirin

Qudretê keça xama
Dolmîşê de tenê ma

Hin ji wan nexweşnêran
Dawiyê pê hesiyan

Bihîstin ku Qudretê
Zûde çûye rehmetê

Tenê nexweşên giran
Bi wêna nehesiyan

Îbram û Evdilbaqî
Evdilqadir û Weysî

Herçar li hev rûniştin
Hin rê ji hev derxistin

Gotin em vê keçikê
Rakin bibin Balfisê

Îbram ji xwe neqandin
Bi keçikê re şandin

Hersên din bi dilkulî
Fena sê kesên mirî

Di derî re derbas bûn
Ber bi nexweşan ve çûn

Dîtin ku nexweşên wan
Dikin qîrîn û eman

Lê doktorên cilspî
Êdî li wan bûn xwedî

Ji bo wê nexweşya wan
Vir de wê de baz didan

Pirtûk li hev dixistin
Rê ji hev derdixistin

Wana hîn ew nexweşî
Nedîtibûn li kesî

Gava ku ew vegerîn
Gon lazim e hinek xwîn

Kuvark tev bi jehr bûne
Xwînê de belav bûne

Ji ber jehra giran e
Damar tev riziyane

Loma wana gotin xwîn
Zû bigerin û bibîn

Kula mezin û giran
Nû ve xwe berda ser wan

Ew ê ji ku bibînin
Xwîna mirovan bînin

Nexweşnêrên li nik wan
Xwîn nemabû di giyan

Belkî çar rojên تمام
Nexwaribûn av û nan

Ber vê yekê bûbûn şîn
Sekinîbû don û xwîn

Hîn wilo Ewdilbaqî
Li doktor kire gazî

Doktor rabû çû nik wî
Got xêr e çi dixwazî?

Wî got doktor min divê
Ez ji xwe berdim xwînê

Nemaze bo apê min
Ger zanibim bimirim

Doktor li wî nihêrî
Got hela wê de herî

Xwîna di te de maye
Ew hemû ziwa bûye

Wê demê de çend ciwan
Kom bûn li nik doktoran

Milên xwe rapêçandin
Tim diçûn û dihatin

Wan digotin me divê
Xwînê bidin wek avê

Baqî ji wana pirsî
Got me qet hûn nenasî

Xortan lê vegerandin
Gon hevalan em şandin

Baqî got heval kî ne
Hûn ji me re şandine?

Xortan gon em şoreşger
Yên kar dikin ji bo gel

Hingî Baqî got fermo
Hûn sed carî bijîn lo

Doktoran ew dan dû xwe
Birin hundur oda xwe

Qutikên wan jê kirin
Li ser text dirêj kirin

Derzî xistin milên wan
Serê şexs şûşek xwîn dan

Doktor bi lez û bezan
Xwe gihand ser nexweşan

Xwîn tevî serûman kir
Berda canê wan ji dil

Hingî ew nexweşên han
Baş bûn piçkî kewiyan

Nexweşxane mişt bûbû
Tije hûr û gir bûbû

Du birîndarên giran
Li oda nêzîkî wan

Ruh ji wan çû û mirin
Xwedyên wan hatin birin

Belkî pêncî heb mirov
Tev rebenên ku ne hov

Bi qîrîn digiriyan
Qîrîn diçû asûman

Nemaze jineke pîr
Bi wan destên wek hevîr

Ser çavên xwe diqelaşt
Hedan ji Xweda dixwast

Bi dilşewatek giran
Sitiran davêt ser wan

Zarok û pîrekên din
Bi girî û bi him him

Vir de wê de bazdidan
Wan jî davêtin ser wan

Piştî demek tê re çû
Evdo got Zergê çi bû?

Zergê got Welleh nizam
Hin ji derve digiryan

Evdo got nebe keçê
Hin ji me bin bo Xwedê

Zergê got dengekî nas
Nehat guhê min evqas

Hîn welê dipeyvîn
Çavên Zergê lê livîn

Evdo got keçê xêr î
Qey tu dikî bimirî?

Deng ji Zergê derneket
Diranên wê li hev ket

Evdo dîsa jê pirsî
Çi dibe diya Weysî?

Lêvên Zergê çû û hat
Bi zor du peyv jê derhat

Got Evdo va dimirim
Lê rewşa Behcetkê min

Dengê dawî ku derket
Dîs peyivî bo Behcet

Got wî pere xwestibû
Gotibû bişînin zû

Îcar bû mîna lalan
Lê aliqî ew ziman

Bi lêvan dipeyivî
Çavên wê hew lê livî

Evdo got ax mala min
Qey mir î bermalya min?

Hêsirên çavên Evdo
Bû wek çem û weke co

Xwe vir de wê de livand
Ew serûm ji xwe kişand

Xwest xwe bighîne Zergê
Carkê hemêz bike wê

Kir û nekir ranebû
Çav serî de fireh bû

Xwe vir de wê de livand
Tim kulmên xwe dişidand

Evdilbaqî ket hundir
Wek xencerkê têxî dil

Kir gazî û kir qîrîn
Hêsirên wî hatin xwîn

Serê xwe da ser Evdo
Bi qêrîn got lo Xwedo

Paşê serê xwe rakir
Çavên Evdo mêze kir

Çavên wî jî bûbûn tas
Ling lê jî bûbûn misas

Tenê herdu lêvên wî
Mîna ku dipeyivî

Sê-çar caran çû û hat
Gotin ji dev dernehat

Hingî Baqî reviya
Berê xwe da gundiya

Got gundîno birevin
Apo û amojin mirin

Gundiyan gon xêr e lo
Ma ew çi rewş e wilo?

Baqî dîs got birevin
Ap û amojin mirin

Pîrek û xort û zilam
Giş bi xurtî reviyar

Hatin ser wan sekinîn
Ên dilşewat zû girîn

Tenê di wê odê de
Evdo û Zergê tê de

Textikên wan li nik hev
Û çavên wana ji hev

Qij û wîjek pir bi deng
Mirov digot bûye ceng

Wisani li wê deverê
Li ser Evdo û Zergê

Ên porên xwe weşandin
Ên ku rû qelişandin

Nemaze jî pîrekan
Pir bêtir digiriyan

Qij û wîja wan dengan
Li wê odê olan dan

Baqî got bisekinin
Em wan zû rakin bibin

Nexweş nemabûn ji bin
Ên rabûn ên ku mirin

Çend peyayên rîsipî
Guh dane peyvên Baqî

Zûka makîne girtin
Di nav xwe de hilgirtin

Ew xistine makînê
Berî dane Mêrdînê

Gava nêzîkî gund bûn
Gundî li pêş wan rabûn

Porê hinek pîrekan
Bûbûn wek ên lawikan

Gişan reş girêdabûn
Hêsirên wan dihat xûn

Gava Evdo û Zergê
Daxistin danîn erdê

Hingî bi yek derbê re
Wek mirov wan bihêre

Li ser Zergê û Evdo
Hêsir bûne weke co

Dirêj kirin yek bi yek
Dayik bav û hem jî keç

Hersê jî wek hev dirêj
Pir paqij bûn ne qirêj

Zarokên wan ên hûrik
Li wan perçe bûn dilik

Ji girînê çavên wan
Bûbûn derya hêsiran

Wê hewşa wan a mezin
Tije biçûk û mezin

Gundî tev hatibûn wê
Berên xwe didan Xwedê

Berî vê bi sê mehan
Dîsa jî evqas însan

Li wir hatibûn ser hev
Heftekê bi roj û şev

Gume-guma defê bû
Zire-zira zirnê bû

Lê hingî kêf û henek
Kincên xweşik ên bi reng

Gişan li xwe kiribûn
Tije xort û keçik bûn

Hingî daweta wan bû
Menduhê pak zava bû

Dayika zavê Zergê
Dia dikir ji Xwedê

Digot ev lawê sisya
Ku min ew kirin zava

Hertim serê govendê
Destmal di destê Zergê

Bi çarpîne bi lîlî
Ew govend diherikî

Lê şûna wê kêfa han
Bûbû axîn û eman

Gundî diçûn dihatin
Tim hêsir dirijandin

Ji bonî wan meytên han
Meytşo kom bûn li ser wan

Ew şuştin bi fatîhan
Dia kirin ji bo wan

Paşê ew kefen kirin
Her çaran yek rakirin

Nîvê gund dane dû wan
Ketin riya goristan

Bi hev re ew veşartin
Vegeriyan û hatin

Zarokên Evdo ên hûr
Wan dikirin zûre-zûr

Bi ser hev de digiryan
Wan re namabû jiyan

Lê nemaze Aydinkê
Hertim digot dayikê

Tu min jî bibe ba xwe
Min têxe hemêza xwe

Ji kekê xwe ê mezin
Weysî re fikir gazin

Weysiyê wek zinarkî
Bûbû wek darikekî

Xwîna wî sekinî bû
Reş û zer û şîn bûbû

Wî ji bilî cigarê
Tîşteke nedavêt xwarê

Ew roj di ser wan re çû
Gundî hemû belav bû

Wê şevê ta bi dereng
Ji Weysî derneket deng

Wî zor dabû cigarê
Difikirî bo malê

Di gumanan de pir çû
Got gelo axa çi bû?

Malik li me şewitî
Me ev axa qet nedî

Wî ne mafê me da me
Ne xuya bû li nav me

Weysî sê caran got ax
Vê feleka malkambax

Eger em tev mirov in
Qey hin reben hin hov in?

Hin xwedî zevî û erd
Hin jî xwedî kul û derd

Hin dimirin bi malî
Hin kêf dikin sed carî

Piştî wan peyvên hanê
Weysî bû wek hêlkanê

Pirça wî li wî gj bû
Çavên serî lê gir bû

Xwêdan li ser bû zîpik
Herikî ta binê ling

Wê şevê bi wî halî
Jê re nebû debarî

Bi hêrsbûn û bi fikir
Wî ew şeva derbas kir

Ew xwedî dost û nas bûn
Hemû pê hesiyabûn

Gava ku bilind bû ro
Hatin şîniyên Evdo

Ji dorhêlên Dêrikê
Zarên ap û metikê

Ji Nisêbîn û Batman
Hatin pismam û dotmam

Diyarbekir û Wêranşar
Jê hatin dost û heval

Welhasil ji wan deran
Dost hemû lê vehewyan

Şîna wana mehekê
Dom kir li ser wê xakê

Nêviyê gund ê bêtir
Hîn neguhertibûn cil

Lê ji xwe heçên zilam
Dirêj bûbûn rihên wan

Li nav gundê Balfisê
Gişan digon mêrê çê

Ew tu caran pir najîn
Li vê dinya derewîn

Lawê Evdo ê leşker
Wilo li wir mabû kerr

Wî name li ser namê
Dişandin boyî malê

Lê ji malê tu kesî
Nedida bersiva wî

Ji ber vê yekê ew kur
Dihizirî pir ji dil

Digot ger ev sax bûna
Wê bersiv bişandina

Nama wî a dawî hat
Weysiyî bersiv hinart

Got keko em kar dikin
Bi malî çûk û mezin

Em çûne Nisêbînê
Kar dikin li gundê wê

Em ê îsal pir peran
Bidin hev bi hezaran

Bi xêr piştî mehek din
Tê xelas kî werî gund

Em ê bi wan perên han
Xwe re bikin dehban

Bi kirîn û firotin
Em ê karekê bikin

Piştî name xelas kir
Canê wî bû wek agir

Bê hemd hêsirên wî
Rijiya ser nama wî

Wî ew name wisa şand
Pir neçû Behcet stand

Gava ku Behcet vekir
Hêviyên wî bûne gir

Piştî wê nameya han
Behcet bû wek mirovan

Dikenî û kêf dikir
Wî her digot pir şikir

Berê tim difikirî
Bi îskîn û bi girî

Wî tu name nedistand
Lê wî her name dişand

Wextê Behcet bi kêfî
Derbas dibû li wî cî

Rojin ser de derbas bû
Leşkerya wî xelas bû

Ew dûr bû li Qibrisê
Pirî dûrî Balfisê

Kinc mincên xwe dane hev
Tev hevalên xwe bi şev

Li cîkî vehewiyan
Kêf kirin wek mirovan

Paşê kete makînê
Berê xwe da Mêrdînê

Rojekê û du şeva
Ew bi Mêrdîn ve giha

Behçet rahişt çentê xwe
Berê xwe da gundê xwe

Berî berbanga sibê
Behcet gihîşt Balfisê

Di nav gund re derbas bû
Ber bi mala xwe ve çû

Çû ber derî sekinî
Ji kêfan tim dikenî

Bi xurtî wa bê sebir
Wî bangî diya xwe kir

Çû ber pacê sekinî
Li pacê kir teqînî

Got lê dayê derî vek
Ez im kurê te Behcet

Hingî zar û zêçên hûr
Ser hev de kirin zûr-zûr

Weyî got Helîm rabe
Ne Behcetê bira be?

Behcet got belê ez im
De hûn hebki bilezin

Hesen lawê deh salî
Hingî rabû ber derî

Behcet re derî vekir
Dû re hêsir paqij kir

Behcet got çi bû ye kur?
Û bi êrîş çû hundur

Bavo ew çi bibîne
Sê heb di mal de nîne

Hingî Behcet kir qîrîn
Hêsirên wî hatin xwîn.

1979-1981

❖ Bûka Evdo, pîreka Weysî, Helîmê, ku xwişka min a mezin bû, di sala 1989an de gava mîna berbû ji Qiziltepeyê diçin Diyarbekirê, otomobîlên wan li Siltan Şêxmûsê radiwestin û berbû bêhna xwe berdidin. Di wê navê re keçika wê ya biçûk ku çar salî bû diçe ser rê. Gava diya wê dibîne ku ji jor de otobusek tê, bi xar baz dide ser rê da ku keçika xwe xelas bike, lê otobus li herdiwan jî diqelibe û herdu jî dimirin.

❖ Kurê Evdo, Weysî, di dema destpêka avabûna partiya HEPê de serokê HEPê yê Mêrdînê bû. Ew niha sekreterê Komeleya Mafên Mirovan yê şaxê Mêrdînê ye û di YSEê de karmend e. Ji nû ve zewicî ye û mala wî li bajarê Mêrdînê ye.

❖ Keça Weysî, Fedîla, niha di ser bîstî re ye. Ji ber jehra kuvar-kan stûyê wê xwar bûye. Ew li ba bavê xwe, li Mêrdînê dimîne.

❖ Kurê Evdo, Hesên, niha komûtanekî gerîla ye. Li ku ye, sax e, mirî ye, nayê zanîn.

❖ Kurê Evdo, Menduh, ji ber xebatên siyasî niha ji muebedê li Trabzonê di girtîgehê de ye.

❖ Kurê Evdo, Aydın, ku ji ber biçûkbûna xwe di çîrokê de bi navê "Aydinkê" dibuhure, niha zewizî ye û mala wî li Mêrdînê ye.

❖ Kurê Evdo, Behcet, mala wî li Manîsayê ye. Li gora agahdariyên ku gihîştine min ew niha di girtîgehê de ye.

❖ Pismamê Evdo, Evdilbaqî, ji ber xebatên xwe yê siyasî mehkûm e.

❖ Gundê Balfisê, ku li jêrî Dêrika Çiyayê Mazî ye, van salên dawiyê ji aliyê dewletê ve gelek tade û neheqî dîtîye. Gundî di îşkenceyên nedîtî re derbas bûne, lê belê rûmeta xwe parastine û ranehiştine sîlehên dewletê.

Çîroka Malbata Evdo ji çavkaniya bûyereke rastî hatiye hûnandin. Min di sala 1979an de li welêt dest bi nivîsandina vê çîrokê kir û ew di sala 1981ê de li Swêdê xelas kir. Min heta niha ev çîroka ha li tu derê çap û belav nekiriye, lê min ew mîna rohaniya çavên xwe parastîye. Ji ber ku ez yek ji şahidê trajediya gernasên çîrokê me, her ku min ev çîrok xwendîye dilê min ewçend perçe bûye, ez ewçend li ber wan ketime û bîranînên salên buhurî di serê min de ewçend zindî bûne. Ji xwe armanca min bi çapkirina vê çîrokê ew e ku ez gernasên vê çîrokê di bîranînan de zindî bihêlim û rewşa karkerên welêt ya kambax raxim ber çavan.

Bêguman, ger min îro ev çîrok binivîsanda, min ê ew bi celebekî din, bi uslûbeke din a edebî, bi nêrîn û felsefeyeke din binivîsanda, lê ez bawer nakim ku ez ê evqasî realist nêzîkî mijarê bibûma û dîsan bawer nakim ku min ê bikarîba zimanekî weha zindî û hêsan bi kar bianiya.

Firat Cewerî